

~~17-50~~

EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

17-50

SIGNAT. MDISCCXIII

I. N. D. V.

MATERIAM
PHILOSOPHICAM,
EX THEOLOGIA NATURALI,
VERITATEM ES-
SENTIÆ DIVINÆ
CONCERNENTEM,

PRÆSES,

M. ABRAHAM HENRICUS
DEUTSCHMANNUS,

FACULT. PHILOSOPH. ADJUNCTUS,

ET

RESPONDENS,

STEPHANUS ADAMI,

KISSELYKINO-TRANS.SS.TH. ET PHIL. STUD.

PUBLICÆ COLLATIONI EXPONENT,

AD XIV. DIEM JANUAR. ANNO M.DC.XCI.

In Auditorio Majori,

HOR. CONSVET. MATUTIN.

WITTEMBERGÆ, Prælo CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

MATHEMATICA
PHILOSOPHICA
MAGNIFICENTIA
VERITATEM
SOLA
VINCIT
MAGNIFICENTIA
VERITATEM
SOLA
VINCIT
MAGNIFICENTIA
VERITATEM
SOLA
VINCIT

fin
but
con
run
cun
mu
ips
Ha
vell
doc
pro
dic
tur
nar
verè
tiqu
sta
rem
pro
in p
feci
mu
Ver
Stu

Q. V. D. F. E. J.

Antistes Philosophorum *Lib. II. Metaph. Philosophiam* vocat *Scientiam Veritatis*. Omnes igitur ament atque tractent *illam Veritatis* Studiosi, necessum est. Nihil *beatius*, quam *scire*, nihil *divinius*, quam *vera scire*. *Demostrabene* quæsitus, quid homines DEO haberent simile? Respondit: *Benignè facere ac Veritatem amare*. Quidni *huic* plurimum tribuere deberemus? *De quocunque enim ea* consentit, *id veram esse necessum*, ait *Cicero Lib. I. De Natura Deorum*. *Veritatem* qui dicit, DEO & Hominibus est acceptus, cum *Veritas* ex *Platone de Legibus* sit *omnium Bonorum Potissimum*. *Omnis Veritatis* Autor est DEUS, qui dicitur aliàs *Ipsa Veritas*; ad *divinum* ergò *statum* proximè *Veritas* accedit; Hæc omnia *Philosophie* sunt *officia*, *Veritatem nosse*, *Veritatem velle* vel *amare*, à *priori*, *Veritatem dicere*, à *formali*, *Veritatem docere*, *Veritatem in omnibus constanter tenere*, à *posteriori*. Eapropter DEO simillima & constantissima *Veritatis Scientia* dici solet. Quæ *Philosophica Veritas* quoque in *Theologia Naturali* omnem *humanæ laudis* transcendit ambitum; requirit namque DEUS *Veritatem Essentie Divina*, quam ut *Attributum verè Divinum* in *Pneumatica* contemplamur. Ut autem ne utiquam in *splendidissimo Veritatis* Theatro simus otiosi spectatores, sed operosi, pro instituti ratione in nostra *contemplatione Philosophica Divinorum Attributorum Absolutorum* progredi libet. *Methodum* quod attinet, eadem utimur, quam in *præcedenti Dissertatione de Unitate Essentie Divina* nostram fecimus, ut *Theſibus* certis *Probationes & Antitbeses* subjiciamus. DEUS, *Simplicissima Veritas*, sub *Cujus Patrocinio* solam *Veritatem Essentie Divina* proponere valemus, dirigat nostrum *Studium in Veritate!*

A 2

I. Veritas

Veritas Essentia Divina non ad universalem, verum ad particularem Disciplinam cujusdam contemplationem restringenda venit.

§. I. Hujus Theſeos Argumentum demonstratur (a) ex *Termini Veritatis acceptione*; cum hic accipiat in *sensu tum pathetico*, quæ DEI vel *Essentia Divina Veritas peculiarem infert Proprietatem Bonitatis, vel aliis etiam Attributis contradistinctam*, tum *energetico*, quatenus DEO *Vero primario* sic accommodatur, ut *Verissimas de Se fundat Operationes, Veras tum in intelligendo*, quatenus nihil *Ipsam* latere potest, sed *omnia presentissimè cognoscit*; tum in *volendo*, quatenus *verè bona quævis velle perhibetur*; tum in *decernendo*, quatenus *omne velle verè decernit*; tum in *loquendo*, siquidem *ipsa verba Ejus sunt Veritas*; tum in *efficiendo*, quatenus *Deus omnia non nisi secundum eminentissimam Veritatem suam operari dicitur, dum omnia Ejus Opera sunt ipsissima Veritas*. Hæc significatio est *particularis contemplationis, quæ nostræ imitationi vel Theologie Naturali propria*. Non verò *latissimè* supponitur vox *Veritatis* hõc locò in *sensu metaphysico & essentiali, quæ relationem Entitatis attendit, atque considerationis universalis est*; ideò tamen non *simpliciter*, sed *secundum quid* ista significatio *generalis tollitur, nec formaliter attenditur, in quantum confusio quædam inter Disciplinam Universalem seu Metaphysicam & Particularem sive Pneumaticam & in ea Theologiam Naturalem instituitur*. (b) *Ex Veritatis distincta, quæ modum considerandi, tractatione*: Alius modus existit in *Metaphysica, qui simpliciter & absolutè sive generaliter ab omnibus inferioribus præsciendit & Veritatem Entis cujuscumque sub ambitu suo comprehendit*; Alius in *Theologia Naturali, qui circa demonstrationem Veritatis Divinæ occupatus est; adeoque restrictè, quoad relationem ad solum DEUM, talis dicitur. Veritas ergò hæc solius DEI, non autem alterius cujusdam Entis Attributum vocatur*. (c) *Ex melioris Doctrinæ accommodatione*; Melior enim & fructuosior doctrina est, quæ respectu *Veritatis Divinæ particulariter in Pneumatica pertractatur, quam quæ ratione Veritatis entitative in universali spectatur*. Qui hoc attendit,

dit, ille benè distinguit *Species quasi Veritatis*, easque distinctim *Veritati*; cujuscunque sit *objecti*, *methodicè* tribuit.

§. II. *Errorem in excessu committunt, DEUM Verum, & Solum Objectum Metaphysica*, ut *Universalis Disciplina*, constituentes; loquuntur autem de *Objecto Attributionis adequato*, ita ut omnium, de quibus *Metaphysicus* agit, faciant *DEUM adequatum Objectum*. *Mendoza Disp. I. Metaph. Sect. IV.* hanc fovit sententiam, pro se citans *Albertum M. Averroëm, Avicennam & Alpharabium*, imò ipsum *Aristotelem*. Cum quo coincidere videntur *Arriaga in Proem. Metaph. Oviedo ibid. Vid. Paul. Voët. Philosoph. Prim. Reform. Cap. II. Sect. I. Thef. XIV. XV. pag. 36.* Sed *Fallacia ignorationis Elenchi* operam dant, cum ipsis de *Objecto Attributionis* sermo sit, à nobis verò *Tractationis objectum* intelligendum veniat. Eapropter *DEUS Verus* nequiquàm ad *Metaphysicam* ut *Objectum Adequatum* referri potest; alias omnia, in *Metaphysica* locum suum obtinentia, *DEO* applicarentur; ita *DEUS* esset *Contingens, Causatum, Imperfectum, Accidens, &c.* Qui verò talia *DEO* tribueret, is in *DEUM* injuriosus verè deprehenderetur.

II.

Veritatem Essentia Divina Attributionum Essentiale jure dicimus, non autem *Eam* pro *Accidentali quâdam Perfectione* habemus, vel habere debemus.

§. I. *Attributi Essentialis* nomine hic *Veritatem Essentia Divina* venire, patet (a) ex *abstractiva Hujus* predicatione, soli *DEO propria*. *DEUS ipsa Veritas* in *Lumine Nature* multoties appellatur: *Prima enim Veritas, purissima Veritas, aeterna Veritas, immutabilis Veritas*; quæ *pradicam* cum aliis *statum inferunt essentialem*. Et hoc est, quod *Veteres Philosophi*, quando *DEUM* dixerunt *Mentem*, appellatione quâdam non incommodâ notarunt; *Veritas* namque maximè convenit *Menti*; ut habet *Vives de Contemplatione Lib. II* Huc suò modò referendum, quòd *Triumegistus Mundum DEI* nominavit *Imaginem*. *Thomas tria Part. I. Quæst. XVI Artic. V. Argumenta* contra nostrum *Assertum* adduxit: I. *Quòd Veritas consistat in Compositione atque Divisione Intellectus, qua in DEO non repe-*

giuntur. II. Veritatem secundum Augustinum in Libr. de Vera Religionem similitudinem principii esse; Verum DEO similitudo ad Principium repugnat. III. DEUM Primam Causam omnium rerum existere: Jam Esse DEI est Causa omnis Esse, & Bonitas est causa omnis Boni. Ex quo colligit: Si Veritas in DEO sit, omne Verum erit à seipso. Contra ista Argumenta idem Autor hōc modō concludit: DEUS, cum sit suum Esse atque intelligere, nec non mensura omnis Esse ac Intellectus, in Ipso non solum est Veritas, sed Ipse Summa & Prima Veritas est. Nam Veritas invenitur in Intellectu, secundum quod apprehendit rem, ut est, & in re, secundum quod habet Esse conformabile intellectui: Hoc autem invenitur maximè in DEO. Nam Esse Suum non solum est conforme Suo Intellectui, sed etiam est Ipsum Suum intelligere & Suum intelligere est mensura & causa omnis alterius Esse & omnis alterius Intellectus: & Ipse est Suum Esse & intelligere. Undè sequitur, quod non solum in Ipso sit Veritas, sed quod Ipse sit Summa & Prima Veritas. Argumentis adductis adjicimus Responsiones, & quidem ad I respondemus: Majorem esse particularem, ex qua in prima figura nihil sequitur; Quadam enim Veritas, logica scilicet, communiter complexa nuncupata, consistit in compositione, atque divisione intellectus, non metaphysica, quæ propriè sic dicta & Entitativa, cum sit Veritas incomplexa, nullam includens vel compositionem, vel divisionem; multo minus ergo Veritas DEI, quæ dicitur eminentissima, vel Theologia Naturalis, consistet in compositione atque divisione. Peccat igitur hic Syllogismus primus in Forma. Ad II dicimus: Veritatem esse similitudinem principii, sed in dependentibus atque principium habentibus, quandoquidem Conceptus, nisi rei sit conformis, falsus jure vocatur. Essentia igitur Principium, in quo & Veritas Conceptus & cognitionis, verborum, Scriptorum atque factorum fundatur. Hujus principii similitudo à Veritate, quæcunque etiam sit, ex dictis debet servari, si velit observare, suam sinceritatem. Citatum Augustini Testimonium de Essentia Humana seu Creatæ, non Divina Essentia vel Increata Veritate est explicandum. Illa principium habet, cui sese debet assimilare, hæc omne principium assimilationis propriè sic dictum

dictum absolute respuit. Ad III. Idem non absolute universalem esse, censemus ideo, quia *Eternitas, Infinitas, Immensitas*, aliaque *Attributa* dicuntur de DEO, nec tamen ita predicantur, ut de *Prima Causa*; cum alias hæc *Attributa* *Creaturis* quoque competere. (b) Ex *Concreteiva Veritatis accommodatione*: *Vera* enim est *Essentia Divina*, quam intimè hoc *Attributum* ingreditur & in sensu unito cum ista recipitur. *Verus* est *Attributorum Divinorum Status*: *Veritas* namque mediantibus *Attributis* aliis *Essentie Divina* tribuitur; Sic de DEO dicuntur *Vera Sapientia, vera Iustitia, &c. Vera Operationes* *Essentie Divina* pariter competunt; nam ab ipsa *vera DEI* *Essentia* *veram* originem suam ducunt, adeoque *perfectiōnis* aliquid *operative* afferunt. (c) Ex *immediata Oppositionis Conditione*: *Contradictoriè Vero NonVerum* opponitur; *Contradictoriè* autem *Opposita* membra *immediatam* inter se gerunt pugnam. Sicut ergò *NonVerum* nequiquam *Attributum Essentiale DEI* dicendum, cum sit idem ac *falsum*; ita *Verum* vi oppositionis debet *Attributum Essentiale DEI* nuncupari.

§. II. Labefactant *Veritatem DEI* I. *Gentiles, falsos DEOS* loco *Veri DEI* obrudentes. II. *Sociniani*, non solum *Verum*, *Trinum* *DEUM* negantes, sed & *Verum DEUM* esse, qui *Divinam Essentiam* non habet, ineptè atque *contradictoriè* asserentes, utpote quando *Smalcus Homines & Angelos esse*, *Veros Deos* docet *Exam. Centum Error. pag. 6.* Qui omnes *Veritatem Essentie Divina* nullò modò pro *Essentiali* *Attributo* *DEI* habent. *Verum* hic notamus, aliud esse dici *Verum DEUM*, aliud esse *reverè talem*; multa siquidem dicuntur & finguntur, quæ non sunt: Propter *similitudinem & participationem* quandam *Angelicum* *Homini*bus habent *Nomen DEI* *Commune*, sed non ideo *Dii Veri* sunt, cum *propriè* multos *Deos* esse, dum *Ipsè LEUS* est *Infinitus*, verè *contradictionem* implicet. *Similitudo* autem est in quibusdam solum *analogiis*, non in *Essentia*; non facit quoque *rem esse veram & eandem*, sed *similem* *re* *verè*: Jam *Veritas Essentie Divina* *Proprium* *Attributum DEI*, quod nunquam aliis *Essentiis* potest, nec debet *appropriari*. Nec desunt *alii*, qui pro *Accidentali DEI* *Perfectiōne* *Veritatem*
hanc

hanc cognoscunt, dum *pradicamentalem* eam vocant; quod hic termino *Divinae Veritatis* haud congruum, qui *simpliciter* omnis *imperfectio*nis expers & *immutabilitate* *nativâ* gaudet, id quod mox pluribus persequemur.

III.

Veritatem DEI rectè describimus per *Attributum* *Essentia* *Divinae*, quâ illa *omnem* respuit *fictio*nem & *in Se* dicitur *eminentissimè* *Vera*.

§ I. *Veritatem DEI* nuncupamus I. *Attributum*; (a) Quia reverà competit DEO, quâ *propriam* & *realem* *existentiam*, quâ non inconvenienter *Enti* *Entium* attribuitur. (b) Quia hoc ipsum *intimè* *Divinam* ingreditur *Essentiam*; Sicut enim DEUS *Se* habet ad *Esse*, ita etiam ad *Veritatem* *Suam*. *Essentia* *Divina* igitur *mensura* hîc locò *Veritatis* est. (c) Quia *solicariè* atque *in sensu* *unito* ut *Attributum* *Divinum* simul cum *Divina* *Essentia* reciprocatur; Hinc nulli *Creaturae* *Veritas* *DEI* est *communicativa*, sed potius *Veritas* *Creaturarum* habet à *Prima* & *Independente* *Veritate* *sua* originem; Undè vulgò dicitur *orta* & *dependens*. II. *Attributum* *Essentia* *Divinae*; & quidem (a) ratione *materialia* *conditionis*; expriment hæc verba *verum* *materialis*, quod omnibus *Attributis* *Divinis* commune. (b) Ratione *simplicitatis* *eminentissimæ*, quâ *conceptus* *indeterminatus*, per ista verba indigitatus, admittit. (c) Ratione *Identitatis*, ob quam *Essentia* *Divina* alia non conveniunt *Attributa*, quàm *que* cum *Essentia* *Divina* identificari possunt & *actu* *identificantur*.

III. Quâ *Formale* *Veritatis* *Divinae* & *negativa* *verbis* propositum, dum *Essentiam* *Divinam* nullâ ratione *fictam* appellamus: (a) *In respectu* *ad* *Se* *Ipsam*; DEUS namque *Sibi* *ipsi* *simpliciter* *Veritas*, à *Se* removens *figmenta*, cujuscunque sunt generis. (b) *In Comparatione* *ad* *Intellectum* *Divinum*, qui nihil sibi fingit, sed omnia *Verissimè* *Divinitatis* *negativa* *presentissimè* *conspicit*. (c) *In respectu* *denique* *ad* *Perfectionem* *Divinam*, cujus est, omnia commenta rejicere & *sibi* *omnia* *perfectissimè* *repræsentare*. Et *verbis* *affirmativis* *expressum*; *Essentiam* *Divinam* sic *eminentissimè* *in* *Se* & *Suâ* *naturâ* *Veram* *dicimus*: (a) Quatenus *Essentia* *Divina* *conformis* est *Verissimo* *DEI* tum *actu*, tum

scilicet,

statui; cum primis etiam intellectui vel conceptui, DEUM eò modo, quò est, representanti. Hinc Intellectus Divinus non est aliqua potentia, ut in Creaturis, nec habitus quidam ab hac naturali potentia resultans, sed ipsa DEI Essentia, aut purissimus ejus Actus. (b) Quatenus Intellectus Divinus sine ullo vel errore, vel incertitudinis vitio res formaliter cognoscit, eò modo, quò sunt. DEUS Ipse omnis erroris expers est, nullamque deceptionis varietatem & fallibilitatem admittit; eapropter simul DEI Scientia ita comparata est, ut nullam rebus afferat mutationem, sed res in Suo Esse, prout sunt, cognoscat. (c) Quatenus conformitas quoque Operum Divinorum cum sermone atque Divino Intellectu existit, que à natura Veritatis minimè recedit & circa qualibet objecta dicitur occupata.

§. II. In Descriptione hac potissimum ad Formale Veritatis Essentia Divina respicere debemus, contra quod varix producuntur Opiniones erroneæ. Tenendum autem illud est, Formale Veritatis Divine suò modo convenire cum Formali Veritatis Entis; Istud ergò I non consistit in Relatione Rationis ad Intellectum Divinum practicè cognoscentem; nam Veritas convenit DEO per Essentiam & realiter, non per operationem intellectus Ipsius, multò minùs per Rationis Relativum statum, cum nec Ratio, nec Rationis Relationes, nec Ejus Operationes propriè vel simpliciter DEO competant; Hoc observamus contra Petrum Fonseca Lib. IV. Metaph. Cap. II. Quæst. VI. Nec II in congruentia ad Intellectum sive Increateum, sive Creatum, sive theoreticè, sive practicè cognoscentem; in qua sententia fuit Sparezius Disp. IIX. Metaph. Sect. VII. Item Frommiius, Weisius eandem Opinionem proposuerunt. Neque III Essentia Divina Formale oritur ex aliquo reali absoluto à DEO ex natura rei distincto; Veritas enim à DEO non nisi ratione differt. Contra Scotistas istud notamus. Neq; IV Formale Veritatis DEI Relationem DEI ad Se Ipsum secundum esse cognitum & esse reale constitui; contra Durandum Lib. I. Sentent. Disp. XIX. Quæst. V. & Arriagam. Lib. I. Metaph. Sect. IIX. militantes pro Relatione Entis Infiniti ad Se Ipsum. Sed IV potius Veritatis Essentia Divina Formale vocamus Debeitatem Essentia Divina, contra Adversarios dicentes: Nostrum Formale

male Veritatis DEI involvi in Primo Conceptu ipsius Entis Infiniti, quod falsum eam ob causam, quia Primus Entis Infiniti Conceptus facit mentionem simpliciter Essentie, non verò Essentie debita. Vera ergò Essentia Divina, in quantum Essentiam habet, Sibi debitam, naturaeque Suae competentem, non fuciatam, non inaniter consistam.

IV.

Veritas Essentie Divina, si ignoraretur, multiplex ferret fecum incommodum, ut quotidiana Experientia testis est.

§. I. Ab Ignorantia Veritatis Divina Essentie ortum suum, absurdissima trahunt incommoda, & quidem frequentia: (a) DEUM Verum ignorare Summum Malum esse; Test. Justin. Quæst. & Respons. ad Græcos Quæst. I. Si Summo Hominum Bono, inquit, summum opponitur malum; Summum autem Hominis Bonum est, DEUM Verum nosse: Summum certè malum fuerit, illum (scil. Verum DEUM) ignorare. (b) Nullas Perfectiones seu Proprietates eminentissimas DEO propriè competere, sed solum eas more Creatorum Entium pro Accidentibus haberi; Si enim omnes DEI Perfectiones vel Proprietates vere sunt, & non fictæ, tunc Ipsius Essentia Veritas simul Eidem competere debet; quia omne mediatum præsupponit immediatum, & omne concretum prærequirit abstractum; Jam si Veritas mediata, mediantibus DEI Perfectionibus vel Proprietatibus, prædicatur de Divina Essentia, etiam immediatè de eadem Essentia potest & debet affirmari; cum nihil illis conveniat, quod nullò modò de hac dici queat, siquidem Perfectiones vel Proprietates omne suum Esse debent Essentie Divinae. (c) Divinas & potissimum internas Operationes denegari DEO, si Veritas Divina Essentie à nobis ignoraretur; Siquidem Operationes Divinae interna promanant ab Essentia Divina; Denegatis igitur Operationibus Divinis interioribus, negatur ipsò actu Essentia Divina.

§. II Si Antithesin huic Thesi consentaneam respicere volumus, quis nescit ex ignorantia DEI Veritate Ipsam Divinam Veritatem in turpissimam vanitatem à Gentilibus esse conversam; Quidam eò ascenderunt impietatis, ut DEORUM Existentiã omnimodam negarent, aut si non Existentiã, tamen

Pro-

Providentiam penitus destruerent. Alii potius intertā dubitatione hanc voluerunt Divinam Existentiam, quàm apodicticā assertionem exprimere. Alii DEORUM innumerum introduxerunt multitudinem. Multi etiam Ægyptii, Græci, Romani, alique Homines demortuos omniumque vitiorum genere insignes divinò honore sunt profecuti. Hi omnes errores ex Veritatis Divinæ ignorantia, tanquàm ex secundissimo fonte, promanarunt.

V.

Veritas Essentia Divinæ, quæ Viam Negationis, removel à DEO Imperfectiones omnes Creaturarum.

§. I. Ex Via Negativa cognosci Veritatem Essentiæ Divinæ, constat (a) ex formali consideratione Imperfectionis, quæ in genere defectus vel absentia Perfectionis est: Jam DEO nihil deest Perfectionis, verum omnes Perfectiones sunt in DEO modò infinitè excellentior, etiam Perfectiones Creaturarum; Alias DEUM nullà ratione pro Causa Prima vel Universalis agnoscerent Creaturæ. b) EX absoluta & omnimoda perfectionis applicatione, quæ in DEO excludit omnem imperfectionem. Undè simul Judice B. Dn. D. Jac. Martin. in Rationali Lib. I. Cap. XLVII. pag. 377 Hæc via omnium est optima & perfectissima & à periculo errandi maximè liberum. (c) Ex negativorum Prædicatorum attributorum accommodatione: Licet prædicata negativa dicantur DEI Attribute, Infinitas, Immenitas, &c. tamen in simplici negatione neutiquàm consistunt, verum positivum quid simul involvunt, ratione cujus de DEO essentialiter prædicantur. Eapropter simpliciter, quæ modum negationis DEUM cognoscendi merito imperfectiones omnes ab Ipso removemus.

§. II. Aristoteles Lib. XII. Cap. II. Metaph. reprehendit Pythagoricos & Spensippum, eò, quòd negarint, DEUM esse optimum & pulcherrimum, licet esset Principium. Hòc modò non removeretur à DEO Imperfectum. In eò igitur Philosophorum Principem sequimur, ut DEUM esse optimum & pulcherrimum ex Veritate Divinæ Essentiæ deducamus. Conradus Vorsius, nec non Phoriniæ Attribute Divinæ vocantes Accidentia, imperfectiones DEO non omni ratione denegarunt, quæ Veritatem Essentiæ Suae. In DEI Perfectionem quoque impegerunt alii Calvinianorum, asserentes: Necessum fuisse, ut DEUS occasione haberet exercenda Suae Miseri-

B 2

607

cordie & Justitia, ut Homo laboretur. Cui ultimæ opinionis contrariatur Augustinus Lib. XI. de Genesi ad lit. Cap. VII. his verbis: Non eget DEUS Justitiâ recti, quando minus iniquitate perverſi.

VI.

Via Causalitatis Veritatem Essentia Divina respicit, quatenus firmiter ex ea colligendum, in DEO necessariò dari Veritatis Attributum, ut in Causa Prima, respectu cujuslibet Effectus.

§. I. *Viam Causalitatis monstrare Veritatem Essentia Divina, probatum dabimus (a) Canone vulgari Philosophorum: Nihil Perfectioris est in Effectu, quod non antea fuerit in Causa; cum Causa sit prior Effectu: Jam Veritas est Perfectio quedam Creaturarum, tanquam Divinorum Effectuum; in Essentia Divina itaque, tanquam Causâ Primâ, debet hæc prius locum invenire, quam in Creaturis vel effectis. (b) Comparatione: Creaturam perfectiorem esse Creatore, foret absurdissimum; Quicquid ergò perfectioris in Creaturis reperitur, id non potest aliam respicere originem, quam ipsam Divinam Productionem. (c) Absurditatum multarum Consecutione: Tales namque absurditates proponerentur, si juxta Viam Causalitatis Veritas Essentia Divina non distingueretur à Veritate Creaturarum, & peculiarem Veritatem illam esse assereretur; Quales sunt: Creaturam agere in Seipsam, dari Creaturam independentem, quod σιδηρόζυλον, illam infinitam habere virtutem, Creaturam esse ante Creaturam, &c. Quæ locutiones, cum non agnoscant realitatem, sed figmentorum nomine veniant, erunt rejiciendæ ac refutandæ.*

§. II. *Contradicunt Nobis Isti, qui verè Causam per accidens mali DEUM Verum constituunt, adeoque perfectitatem à causalitate separant, & sic Veritatem Primæ Causæ simul in dubium vocant, dum non veni, vel peccata per accidens ad Primam Causam referunt, quod plerique Calvinianorum faciunt. Deindè qui DEO Infinitatem Veram denegant, ut Stoicorum Princeps Zeno, DEUM appellans globosum, adeoque itidem primam Causalitatem ab Ipso removens. Vid. Pnevmat. DN. Lic. Meieri Cap. V. de Attrib. DEI Propriis Negativ. Part. Special. Lib. II. Sect. III. Problem. I. §. 1. pag. 429. Vorstius Lib. de DEO & Attrib. Divin. pag. 234. dicit: DEUM non esse Actum simpliciter Infinitum neque essendo, neque ope.*

operando, tametsi respectu nostri sic dicatur utrumque. Ex quibus
verbis facili modò ita concludendum: Si DEUS operando non
Infinitus est, nec *Ei secundum Veritatem Essentia Divina causali-*
tas prima convenire potest; cum *Operationes infinita sint causa-*
lis prima. Notamus & hic potissimam *Controversiam: Cau-*
sam Primam in Essentia Sua Veram immediatè atque per se ad
Causarum Secundarum effectus quadantenus concurrere. Contra
Durandum in II. Sentent. Dist. I. Quest. V. & Dist. XXXVII.
Quest. I. Petrum de Aquila Dist. XIV. Quest. II. in II. Sentent.
Quam *Controversiam in MSC. Metaph. Part. General. Cap. de*
Causa & Causato Problem. I. Summè Rever. DN. D. WALTHERUS
accuratè discussit.

VII.

Veritas Essentia Divina, quà Viam Eminentia, potissimùm
DEO accommodatur, quà *ipsis Creaturis* contradistingvitur,
ut eò modò neutiquàm *Verus communi sensu* appelletur,
quò *verè sunt Creatura*.

S. I. *Via Eminentia* ratione *Veritatis Essentia Divina* mon-
stratur (a) ex *statu Effendi*, quò modis infinitis differt à *Crea-*
turis, cum DEUS *eminentiorem Creaturis Essentiam Sibi solita-*
riam & propriam habeat; Ergò *Eminentiam istam Veritati Essen-*
tia Divina quoque convenire nullum dubium. (b) Ex *modo*
Attribuendi, quò *eminentissima* DEO accommodamus *Attri-*
buta, inter quæ *citra controversiam locum Veritas Essentia Di-*
vina invenit; huic igitur $\mu\omicron\nu\omicron\sigma\tau\epsilon\beta\omicron\tau\omega\varsigma$ & $\epsilon\zeta\alpha\sigma\epsilon\tau\omega\varsigma$, in *eminen-*
tissimo & maxime essentiali statu ista competit; præprimis si *colla-*
tionem inter Veritatem Creaturarum & Veritatem Essentia Divina
instituiamus. (c) Ex *ratione prædicandi*, quà *gaudent prædica-*
ta absoluta & positiva DEI, quorum nomine venit *ipsa Veritas,*
Essentia Divina eminentissimò modò competens; *Ratio prædicandi*
quoque se modò *eminenti* habet ad *differentiam Veritatis in*
Creaturis existentis.

S. II. Hic notatu digna *Sententia Vorstii*, qui DEO *Ma-*
zeriam tribuere nullus dubitavit *Lib. de DEO & Attribut. Divin.*
pag. 210. Errant & Sociniani cum Arminianis tribuentes DEO
Accidentia, variasque Facultates, per quas DEUS operetur. Vid.

Crell. Lib. de DEO & Attrib. Divin. Cap. XX. seqq. Hôc modò Illi Omnes remouent eminentissimam puritatem, que conjuncta cum Veritate Divine Essentia, à DEO, nec Veritatem Essentia Divinè Distingtam à Veritate Creaturarum, quâ Viam Eminentia, censent, quare nostrâ Thesi contradicere deprehenduntur.

IIX.

Quâ Ultimam Viam Cognoscendî DEUM Verum notamus Existentiâ Veram Notitiâ Naturalis & Instita, & Acquisita; Illa natura ac mentibus ipsò actû, & quidem verè, imprimitur, etiam tûm, cûm ratio se non potest exercere. Hæc verâ & accunt à verum creaturarum contemplatione per discursum res Spirituales naturaliter cognoscit; Illa nonnullis dicitur Subjectiva, hæc Objectiva vocatur.

§ I. Institam Notitiâ Naturalem dari, confirmamus (a) Ex Principiorum Prædicorum sive Divine Legis omnium Minimum Cordibus Inscriptio: Qui enim legem DEI naturaliter inscriptam habet atque novit; in illo datur Vera Naturalis Notitiâ Instita; Atqui omnes Homines cordibus &c Ergò Maj. prob. Principiatum præsupponit Principium, cûm, juxta Metaphysicos, Principium & ordine natura & doctrina prius Principiatò sit. Min Quia omnes Homines ea, que consensanea legi sunt, faciunt ob legem inscriptam, cûm legis observatio prærequirat legis cognitionem.
(b) Ex Conscientiâ testificatione: Nam in omnibus Hominibus naturale dictamen & judicium de bonis & malis factis datur: Ergò in illis quoque Instita Notitiâ Legis existit. Majorem probamus: Terrores enim Conscientiæ vel sunt ab ipso Homine, vel ab aliis Hominibus, vel à Diabolo, vel à DEO; Non ab Homine, quia Homo naturaliter vitia sua excusat, ergò terrores non sunt ab ipso. Non ab aliis Hominibus: Quia terrores tales ab aliis non cognoscuntur; quando scelera sunt occulta. Nec à Diabolo, quia hic in Conscientiâ nullam potestatem habet; Ergò sunt à DEO. (c) Ex communi omnium Gentium consensione: In Notitiâ DEI Naturali Instita omnes Gentes & Homines communi suffragiò consenserunt, quod confirmant Aristoteles Lib. III. de Anima Cap.

Cap. IV. Cicero Lib. II. de Natura Deorum & Lib. I. de Legibus. Acquisitam DEI Notitiam existere, constat: (a) Ex Argumentis pro Existentia DEI & aliis, quae naturaliter de EO cognosci possunt, ab Autoribus passim adductis; Argumenta, quae probant DEUM Verum esse, nostram quoque sententiam firmam reddunt; Quia quod verè existit, illius Notitia facili ratione per discursum quendam acquiritur. (b) Ex ipsa Experientia: Quia plurimi actu naturaliter DEUM agnoverunt, esse Unum, Bonum, Iustum, &c. Quidni actu ipso ex intuitu Creaturarum cognoscibilis esset? Siquidem ab Actu Secundo ad Primum argumentari licitum. (c) Ex Atributorum & Operum Divinorum Cognitione: Quae in se perfecta, quidditativa & apprehensiva ratione nostri nuncupatur. Ab Istorum Existentia rectè concludimus ad Existentiam Ipsius DEI Essentiae Verae, quae fundamentum & principium omnium Atributorum atque Operum Divinorum.

§. II. Toti Schola Peripatetica teste Scaligero Exercitat. CCCI. Sect. XIX. pag. 954. Instam Naturalem DEI Notitiam inficiata est. Eapropter inquit citatus Autor: Anverò verum est, quod ab aliis dici solet, DEUM esse non est verum. Conf. Timpler. Lib. III. Metaph. Cap. I. Quest. IX. Lib. IV. Cap. II. Quest. II. Multi Alii Adversariorum sunt ex Calvinianis, Pforinianis, Arminianis. Scholastici mirè litigarunt de Cognitionis DEI Naturalis propositione: DEUS EST. In Illos omnes autem ignorantiam affectatam, multiusam sive pravae dispositionis, non verò simplicem seu pure negationis cadere affirmamus, cum equidem sciant DEUM esse, sed scire illud ipsum propter internam & affectatam mentis obscuracionem nolunt. Acquisitam DEI Notitiam Scholastici quoque impugnarunt, qui DEUM esse è Natura demonstrari ita posse, ut à nemine invincibiliter illud ignorari possit, persuasum minimè habuerunt. Tannerus existimavit dari posse inculpabilem Ignorantiam de Existentia DEI Tom. I. Theol. Scholast. Dist. II. Quest. II. Sociniani Veteres adquisitam DEI Notitiam penitus negarunt Osterod. Institut. Cap. I. Socin. Miscell. pag. 65. Verùm illi concludunt à non exclusivo ad exclusivum, à Notitia ipsa ad Sufficientiam Notitiae, eapropter fallaciam

ciam à dicto simpliciter ad dictum secundum quid committunt, & sic sophisticam adhibent probandi rationem.

IX.

Veritatem Essentia Divina nullò respectu Diis Falsis seu Fictis accommodare debemus, qui nomine tenus tantum tales vocantur.

§. I. *Nullos Deos præter Verum DEUM Divinâ Essentiâ gaudentem esse fingendos, demonstratu facile: (a) Ex Attributi Uniti Denominatione, cum Veritas Uniqum & solitariè de Divina Essentia prædicetur, quæ prædicatio non admittit Falsitatem; Falsos Deos ergò non existere posse asserimus. (b) Ex Remotione falsorum Subjectorum; Multa enim Subjecta sunt, quæ pro Diis à Gentilibus haberi solent, verum Idolorum nomine potius gaudent, quàm Deorum. (c) Ex variarum Absurditatum originatione: Si enim falsi Dii pro Veris admitterentur, tunc plures absurditates indè possent deduci: I. Deos vanos esse ubique, cum tamen pro Creaturis tales æstimentur, & certis in locis tantum colantur. II. Eos Essentiam Divinam habere, verum id in æternum probari non potest. III. Attributa & Opera Divina necessariò istis attribui debere; sed illud nonnisi falsò statuitur. Ut de aliis absurditatibus nihil amplius dicamus.*

§. II. *Notanda est in Antithesi Gentilium Opinio, qui non solum Deos falsos pro Vero agnoverunt, sed & nomina ipsis dederunt. Accusandi quoque sunt Papistæ, qui suâ tum Mariolatriâ, tum Angelolatriâ, tum Hagiolatriâ, tum Papolatriâ, tum Iconolatriâ, tum Lipsanolatriâ falsos Deos admisèrunt; id quod sufficienter testatur B. DN. D. GERHARD. Disput. Academ. Tom. I. Disputat. I. Thes. XIII. pag. 4. Non autem solum pro Diis omnia ista subjecta agnoscere, sed & cultu verò divinòque prosequi & voluerunt, & actu coluerunt. Horum autem refutationem apud Theologos planam ac plenam invenimus.*

His Veritatem Divina Essentia breviter explicasse nunc sufficiat.

**VERO DEO, QUI VERITAS IPSA,
SIT SEMPITERNA GLORIA!**

Ung. VI 59

ULB Halle

004 186 672

f

3

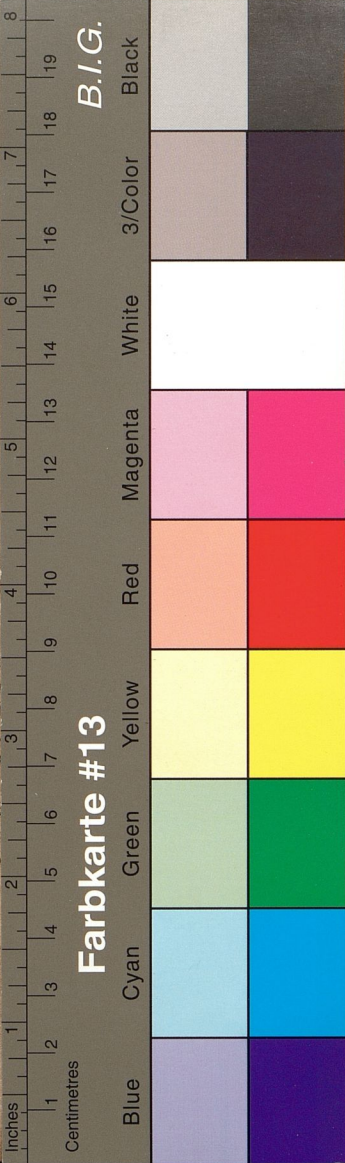
Sb.

VD 17.

Jun. 2000 RU,

I. N. D. V.

MATERIAM
PHILOSOPHICAM,
EX THEOLOGIA NATURALI,
VERITATEM ES-
SENTIÆ DIVINÆ
CONCERNENTEM,

29

PRÆSES,
M. ABRAHAM HENRICUS
DEUTSCHMANNUS,
FACULT. PHILOSOPH. ADJUNCTUS,

ET
RESPONDENS,
STEPHANUS ADAMI,
KISSELYKINO-TRANS.SS.TH. ET PHIL. STUD.

PUBLICÆ COLLATIONI EXPONENT,
AD XIV. DIEM JANUAR. ANNO M. DC. XCI.

In Auditorio Majori,
HOR. CONSVET. MATUTIN.

WITTEMBERGÆ, Prælo CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.

